

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum stella moueantur solum motu suæ spheræ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

Magistri Durandi de
QVÆSTIO SECVNDA.
Vtrum motus cœli sit naturalis.

Tho. 1. q. 70. ar. 3. ad 4.

SECVNDO quaeritur, vtrum motus cœli naturalis sit. Et videtur quod sic per Philosophum. 2. cœli & mundi, qui dicit quod cuiuslibet corporis naturalis est aliquis motus naturalis. Sed cœlum est corpus naturale, ergo &c.

2. Item secundo Physicorum dicitur quod natura est principium motus, in eo in quo est, sed corpus caeleste naturam aliquam habet, ergo &c.

3. IN Contrarium est, quia motus naturalis non est nisi corporis extra locum suum existentis naturalem, & terminatur ad quietem naturalem in loco suo, sed cœlum non est extra locum suum, ergo &c.

4. **RESPONSIO.** Dicendum quod motus cœli non est à natura, nec ab anima, prout anima dicit substantiam viuente vnità materię in ratione formę, sed est ab intelligentia. Primū patet, quia natura corporis simplicis inclinatur ad vnā motum & simplicem, sed in cœlo non est vnus motus tantum, sed plures non solum in diuersis spheris, sed in eadem, etiam in eodem planeta: & tamē cœlum est simplex corpus, ergo &c. Maior patet, motus enim naturalis correspondet formę mobilis, quę inclinatur ad motū: & ideo licet forma mixti, quę virtute cōtinet formas mixtibilium possit inclinare ad motū secundum omnē differentiam loci (propter quod & motus augmenti nō est solum sursum, quia non est solum à virtute ignis, vt aliqui crederunt, sed est ad omnē differentiam positionis, quia est forma planetę, quę est forma mixti) tamen forma corporis simplicis ad vnū solum inclinatur. Minor patet, quia spherę planetarum nō solum mouentur ab Oriente in Occidentem motu diurno, sed eō contrario vt patet ad sensum, præcipuē in sole & luna, in eodem etiā planeta præter motum spherę suę ponitur motus secundum eccentricum & epicyclum, vt magis patebit in questione sequenti. Nec potest dici quod spherę differant specie, sicut elementa, & ideo mouentur diuersis modis, quia sequeretur quod essent plura corpora simplicia, quā quinque. Et iterū planeta est de natura suę spherę, vt dicitur secundo cœli, & tamē habet alium motum à motu spherę. Et iterum omnes spherę aliquantulum adinuicem conueniunt, sed spherę planetarū conueniunt secundum speciem (saltem motus eorum nō arguit diuersitatem speciei) cum omnes moueantur ad eandem partem, ergo &c.

5. Secundo patet idem sic, motus est naturalis ex conaturalitate mobilis ad terminū, sed conaturalitas mobilis ad locum nō potest causare motū in loco, ergo &c. Minor probatur, quia sicut est in actibus animę, sic suo modo in actibus naturę, sed in actibus animę sic est quod bonum conueniens si sit præsens causat delectationē, quę est quasi quies animę, & nō desiderium, quod est quasi motus, ergo similiter in actibus naturę cōuenientia locati cum loco causat quietem in loco, & non motum.

6. Tertio, quia si motus cœli esset naturalis quies in eodem loco esset violenta, & ita cum cœlum in fine mundi cesset à motu, quies illa esset violenta, quod est inconueniens, quia tunc cœlum nō erit in deteriori conditione, sed meliori. Item motus naturalis est à dante formā, quia conseruata non oportet dare alium motorem per se, sed solum quod remoueat prohibens, si sit impedimentū, sed cœlo datur alius motor per se, scilicet intelligentia, ergo &c. Non est ergo motus à natura cœli proprię, neque tamen est contra naturā, quia nō est in oppositum inclinationis naturę, cum natura eius ad nullum motū inclinetur. Exemplū de corpore mathematico, potest tamen dici naturalis, secundum quandam adaptationē & conuenientiam. Congruum est enim vt corpus caeleste, quod neque est graue, neque leue moueatur tali motu, per quem non accedit ad medium, vt grauius, nec recedit à medio vt leuius, & talis est motus circularis.

7. Secundum patet, quod scilicet cœlum non mouetur ab anima sibi vnita in ratione formę, quia secundū vnā opinionē prius tactam dist. 11. In cœlo non est compositio materię & formę, sed dato quod esset, & quod illa forma esset anima, adhuc probō quod non moueretur ab ipsa. Cum enim idem secundum idem nō possit esse mouens & motum, imō oportet motum ex se diuidere in partem, quę

Sancto Porciano

mouet & quę mouetur (vt dicitur. 8. Phys.) Pars quę moueret aut esset forma, & quę moueretur esset materia, aut pars vna quantitatiua cōposita ex materia & forma moueret aliam partem quantitatiua ad imperium animę, sicut fit in animalibus. Primum non potest dici, quia materia secundum se non potest habere rationem mobilis, cum secundum se non sit quanta vt secundum se sit subiectum acti ens, quod requiritur ad motum præcipuē localem, neque forma respectu materię potest habere rationem motoris, quia forma & agens non coincidunt in idem secundum numerum respectu eiusdē, & ideo cum cœli anima respectu materię ipsius se habeat vt forma, & quicquid erat esse nullo modo potest habere rationem agentis, quę vt vnū principium motus. Nec secundum potest dici, quia mouens & motum sunt contacta, & nō continua (vt dicitur. 8. Phys.) Sed partes quantitatiuę cœli ex ceptis forte corporibus planetariis, sunt continuę, & nō contactę, quare &c.

8. Ex his patet tertium, quod cœlum mouetur ab intelligentia, quia omne quod mouetur, ab alio mouetur, sed cœlum mouetur, & non à natura, vel à dante naturam (vt probatum est in primo articulo) neque ab anima conuersa (vt probatum est in secundo) relinquatur ergo quod ab intelligentia, Et probatur cōsequentiā. Quia cū motus cœli nō sit violentus, nec naturalis, oportet quod sit voluntarius voluntate intellectus coniuncti vel separati.

9. Ad argumenta patet solutio. Non enim cuiuslibet corporis naturalis oportet esse aliquem motum naturalem, nisi habeat quietem naturalem, vtrumque enim ponitur in diffinitione naturę, scilicet quod est principium motus & quietis, & hæc duo solum competunt corruptilibus.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum stellę moueantur motu solum suę spherę, vel præter illum habeant proprium motum.

TERTIO quaeritur, vtrum stellę moueantur solum motu spherę, an præter illum habeant proprium motum. Et videtur quod non habeant proprium motum, quia cœlum est ingenerabile & incorruptibile, ita indiuisibile, cum diuisio fit via ad corruptionem, sed si stellę mouerentur motu proprio diuideretur, quia non seruentur in cœlo eundem situm, ergo &c.

2. Item motus cœli est circularis, sed si stellę haberent motum proprium, ille non esset circularis, igitur &c. Minor probatur, quia quod mouetur circulariter, non mutat locum, stellę autem si haberent motum proprium ex toto mutarent locum, ideo &c.

3. IN CONTRARIUM est Ptolomæus & alij astrologi.

4. **RESPONSIO.** Stellarum quædam sunt in octaua spherę, quę dicuntur fixę. Alię verò sunt in inferioribus spheris, & dicuntur planeta, nec sunt plures in eadem spherę.

5. De primis dicendum quod mouentur solum motu octauę spherę, quia frustra ponerentur plures motus vbi sufficit vnus, sed omnia apparentia circa stellās fixas optime saluantur ponendo eas moueri solum motu octauę spherę, quia stellę fixę semper seruat eandē elongationē & approximationem ad inuicem, quod optime saluatur ponendo quod solum moueantur spherę suę, ergo &c.

6. De planetis autē quanquam dicat idem Arist. 2. cœli & mundi. Tamen verius dicunt astrologi ponendo ipsos moueri secundum eccentricos & epicyclos. Et de eccentricis apparet quod stella quę mouetur solum motu spherę nō potest quandoque magis quādoque minus ad terram appropinquare quia omnes spherę sunt concentricę sed planeta, quandoque appropinquat ad terram magis vno tempore quā alio (vt patet per experimēta astrologica) quare &c. propter quod coacti sunt astrologi ponere motum planetarum in circulis eccentricis quorum pars vna maximē remouetur à terra & dicitur aux, siue eleuatio. Altera verò maximē accedit ad terram, & dicitur oppositum augis.

7. Similiter patet de epicyclis, quia si planeta mouerentur solum motu spherarum, cum spherę planetarū moueantur

107. 2. parte
108. d. 4. 2.
et in. 4. d. 49
2. 8. nu. 6.